СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 72. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 27-го березня 1940. No. 72. Jersey City, N. J., Wednesday, March, 27, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОМУНІСТИ ПРОВОКУЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — Комітет неамериканських активностей Даєса переслухував одного активного комуніста, Джеймса Долсена, в справі комуністичної діяльности в Америці. При тім Даєс старався видобути від Долсена тайну, хто із комуністів, для провокаційних цілей, виставив комуністичну легітимацію на імя президента Рузвелта. Долсен у зухвалий спосіб відмовився відповідати і комітет старатиметься наложити за те на нього кару. Комітет ствердив, що практика комуністів виставляти комуністичні легітимації на ріжні видні особи полягає в тому, щоб компромітувати ті особи, кидати на них підозріння і викликати загальне замішання. Долсен казав, що відкриття того комуніста, що виставив на імя президента легітимацію, це має нічого спільного з переслуханнями. Він далі дуже вихваляв Совети, а коли Даєс запитався його, чому там не їде, то той відповів, що і тут йому добре.

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР ПРО ВІЙНУ.

БОСТОН. — Французький абасадор Сен Квентен виголосив промову, в якій сказав, що колиб Совети ще раз напали якунебудь невтральну державу, то аліянти відразу виповідять їм війну. Випадок з Финляндією, казав амбасадор, був той, що аліянти держали на поготівлі велике військо і чекали, коли Фінляндія формально звернеться до них по поміч. Одначе Фінляндія, внаслідок свого специфічного положення, по таку поміч не звернулась. Далі амбасадор говорив про те, чи війна в Европі довго потягне. Він не хотів „пророкувати", тільки заявив, що Франція й Англія є готові до довгої війни. Також до довгої війни готова Німеччина.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ВІРИТЬ У МИР.

ВАШИНГТОН. — Хоч його спеціяльний післанець до Европи, Сомнер Велес, вернеться щойно в наступний четвер, то вже тепер Рузвелт стратив усяку надію на скоре замирення в Европі. Так кажуть ті, що стоять близько президента. Президент готується видати публичну заяву, як лише Велес прибуде до Америки, і в тій заяві старатиметься розвіяти надії на якийсь скорий мир, чи на якусь мирову кампанію.

„МАВРЕТАНІЯ" ЇДЕ ДО АВСТРАЛІЇ.

КРИСТОБАЛ (Каналова смуга). — Великий англійський пасажирський корабель „Мавретанія", що кілька місяців стояв у нюйорськім порті, а пару днів тому пустився на широке море, причалив тепер до Кристобалу, щоб звідсіля пуститись далі на другий бік, на Тихий океан, а звідти до Австралії. Кажуть, що завданням „Мавретанії" буде перевозити військо аліянтів з Австралії і Нової Зеляндії на Близький Схід. Також кажуть, що туди повандрував другий величезний корабель, „Квін Мері". Їм товарими англійські воєнні кораблі.

АРЕШТ ЩЕ ОДНОГО КОМУНІСТА.

ПІТСБУРГ. — Поліція арештувала і заложила на руки кайдани комуністичному письменникові, журналістові і докладчикові, Джанові Співакові, за те, що той у своїй книжці закидував Едвардові Францові Соливенові, бувшому інвестигаторові комітету Даєса, „націстичне агентство". Арешт цей наступив заходами самого Соливена. Суддя наложив на Співака великий залог, щоб той не втік від судової розправи.

ЗНОВ ЗБИРАЄТЬСЯ НА ОБСТРУКЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Група сенаторів з полудневих стейтів знов збирається зачинати обструкцію, коли на чергу нарад прийде проєкт закону проти лінчу. Той закон передбачає кару для вязничних властей за те, коли вони не подбають про охорону вязнів перед гнівом юрби й видадуть вязня юрбі для самосуду. Той законопроект уже був 1937 року на нарадах сенату, але й тоді зчинено обструкцію і його повалено. Бо загальна опінія Полудня є за те, що такого самосуду там потрібно.

БОРОТЬБА З ГЕНГСТЕРАМИ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор О'Дваєр, який викрив недавно шайку „професійну" шайку вбивників людей, побільшив тепер значно число своїх детективів, бо гурт людей, який мав звязки з тою шайкою, побільшається. Щонайменше 15, а правдоподібно, 30 осіб були замордовані на замовлення ріжних „клієнтів" тою шайкою. О'Дваєр хоче конче перекопатися, чи часом за тими злочинами нема якоїсь впливової особи, що ті злочини толерувала і покривала.

ВЕНДЕНБЕРГ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Венденберг, можливий кандидат з боку Републиканської Партії на президента, виголосив промову, в якій знов підкреслив, що лише сили, заховані в індивідуальности людської душі, можуть витаскати Америку з теперішнього економічного положення і привернути старий добробут. Він виступав проти „третього кандидування", бо казав, що коли тепер наступить третє кандидування, то опісля наступить четверте, пяте і вкінці президент стане дійсним диктатором. Венденберг злегка скритикував також свого партійного товариша, Томаса Дюїя.

МЕКСИКАНСЬКІ ВИБОРИ.

МЕКСИКО СИТІ. — Мексиканцям уряд відбере зброю на час президентських виборів. Є побоювання, що дехто з мексиканців готов це вважати „обмеженням свободи слова".

НОВА УКРАЇНСЬКА ФІЛЬМА

НЮ ЙОРК. — В салі Ченей під ч. 122 Е. 42 вул. в Ню Йорку, висвітляла минулого понеділка українська фільмова корпорація „Кобзар", під зарядом п. Василя Авраменка, перший раз нову фільму, під заголовком „Трагедія Карпатської України". Її висвітлювано для малого гурта запрошених гостей. Перед згаданою фільмою була виставлена ще раз старша фільма „Запорожець за Дунаєм", із деякими поправками.

„Трагедія Карпатської України" це фільма характеру „травельоґу", себто фільмовий репортаж з дійсно трагічних хвилин Карпатської України, коли то вона під напором міжнародніх подій творила свою армію, проголошувала самостійність і ту самостійність обороняла. Є в ній справді вартісні моменти, які матимуть колись велике історичне значіння. Як подано на початку, ті моменти здіймав п. Калиник Лисюк. Решту фільми виконала і доповнила корп. „Кобзар", у Ню Йорку.

В фільмі є зняті автентичні розмови премієра о. А. Волошина, які виясняють авторитетно тодішне політичне положення Карпатської України. Є знятий сойм Карпатської України і промови послів. Є зняті відділи армії Карпатської Січи. Всі ці сцени роблять бадьоре враження на глядачів, зокрема на українців, хоч події самі по собі досить трагічні.

Зпочатку фільми коротко подано історію цілого українського народу і його змагань. Цілий час фільму супроводжають написи, мовні виснення англійською мовою, гарна музика та співи. Фільма, з винятком деяких місць, робить гарне враження.

По виставі корпорація „Кобзар" запросила з 30 осіб на гостину, підчас якої приявні отверто висказувались про добрі сторони фільми, а також робили деякі критичні завваги.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НОВЕ АРХИЄПИСКОПСТВО.

ВАШИНГТОН. — Ватиканські католицькі власті назначили архиєпископа Болтімору архиєпископом Вашингтону. В той спосіб він стане архиєпископом над двома архидієцезіями. З тої нагоди він виголосив проповідь, у якій сказав, що справжній католик не носить ненависти в своїм серці до кого, зокрема до іншої раси, чи релігійної деномінації. Він також висказувався за те, щоб в Америці був мир і щоб Америка не посилала більше своїх хлопців до чужих країв в імя демократії, чи на те, щоб скінчити з війнами.

БУДЕ, ЧИ НЕ БУДЕ ОФЕНЗИВА НА ЗАХОДІ?

ПАРИЖ. — Готов минути березень, себто „щасливий" для Гітлера місяць, а давно заповідувана німецька офензива на заході таки готова не зачатись. Так тепер думають у Франції. Сумніваються в німецький наступ проти Лінії Мажіно. Зате переконані, що Німеччина буде далі „боротись" на дипльоматичному фронті, а візьметься за офензиву тільки тоді, коли вже не буде ніякого іншого виходу.

ІРЛЯНДСЬКІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ПЕРЕД СУДОМ.

БЕЛФАСТ (північна Ірляндія). — Перед англійським суддею станули чотири ірляндські юнаки, обвинувачені за поведення, яке вказувало, що вони підпирають революційний ірляндський рух. Один з молодих ірляндців заявив, що він не визнає англійського суду, бо є членом Ірляндської Революційної Армії. Казав, що Англія поводилася з ірляндцями несправедливо і мордувала ірляндський нарід, та що він буде боротись проти неї. Суддя покарав кожного з обвинувачених грошевою карою, кожного по 10 шілінгів.

ВИБОРИ В КАНАДІ

ОТАВА. — Тут відбулися загальні вибори, яких висліди покищо невідомі. Внаслідок великих снігів багато фармерів не могли взяти участи у виборах. Внаслідок того скористала консервативна партія, яка має своїх прихильників головно по містах. Втратила ліберальна партія, яка має прихильників серед фармерів.

ПОВІСИВСЯ В КУПАЛЬНІ

У купальні нюйорського апартаменту знайдено тіло Майкела Моновила, завішене шнуром зо штаби для завішування заслони. В мешканні не знайдено від нього ніяких записок, але поліція певна, що це було самогубство.

ШПАК ПЕРЕЛЕТІВ 900 МИЛЬ

В одному бельгійському місті впав оноді від голоду й холоду шпак. На ніжці мав він перстенець, з котрого видно було, що він походив з Варшави. Видно, в холод і сніговицю шпак перелетів 900 миль.

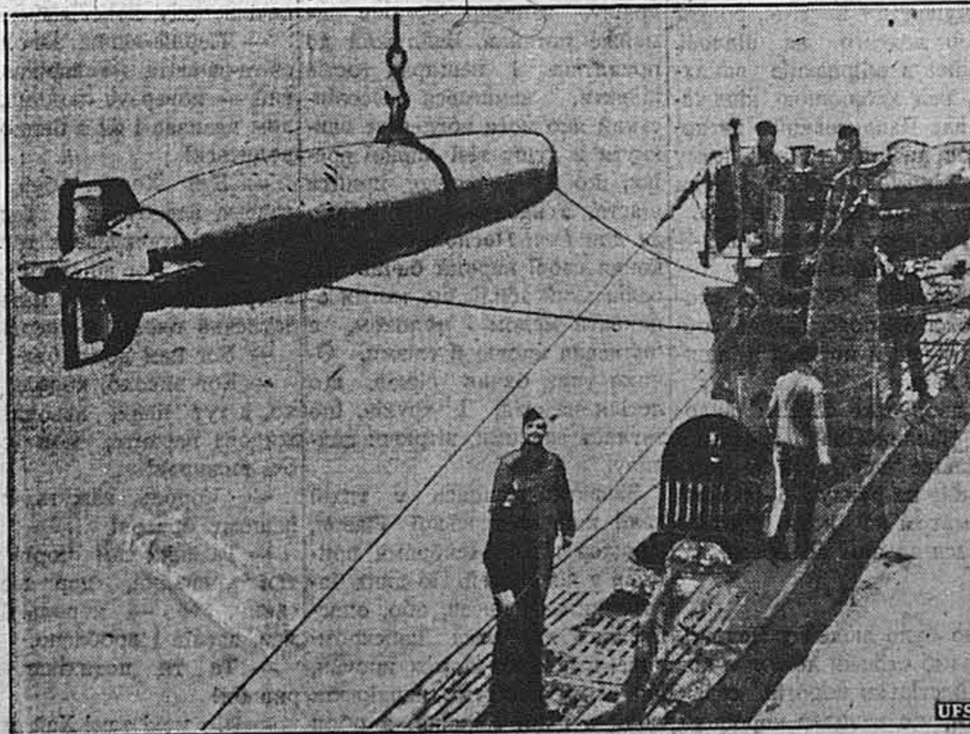
БРАЗИЛІЯ АРЕШТУЄ УЗБРОЄНИХ ЧУЖИНЦІВ

У місті Макапа, в гирлі ріки Амазонки, заарештував бразилійський уряд 18 чужинців, котрі були узброєні в машинові кріси, автоматичні револьвери й амуніцію, а котрих він допав на ратунковім човні. Вони подали урядові, що шукали членів залоги одного корабля, але не подали його імення.

Уряд догадується, що це французи з корабля „Естерел", котрий займався перевозом бананів.

ГІТЛЕР ПРОТИ НАПОЛЕОНА

Пише нюйоркська аґенція „Асошієйтед Прес", що в череді бізонів („бофало") у Савт Парку в Питсбурґу, Па., прийшло до бійки за провідництво між двома бізонами, з котрих одного звали Гітлером, а другого Наполеоном. Битва довела череду до переполоху. Остаточно поліція вбила Наполеона й цим завела в череді спокій під проводом Гітлера.

ПОСИЛКА АЛІЯНТАМ.
В одному, по імені не названому німецькому порті моряки вантажать на підводний човен торпедове стрільно.

„ВИБОРИ" В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

МОСКВА. — Доносять зо Львова, що переведено вибори до Верховних Рад Західної України і Західної Білоруси. На передвиборчім вічу, що його відбуто на передодні самих виборів, говорив Хрущев, а далі такі „місцеві" кандидати, як Бурмистренко, Козирев і відомий академік К. Студинський.

БЕРУТЬСЯ ДО МАЄТКІВ ПОЛЬСЬКИХ ПАНІВ.

КОВНО (Литва). — Литовський уряд береться здійснювати аграрну реформу на тих литовських землях, що їх дістав назад по розвалі теперішньої Польщі. Це є головно виленська округа. В першу чергу будуть вивласнені й розпарцельовані маєтки польських генералів, між якими стоїть на першому місці ген. Желіговскі, що то вчинив був збройний напад на Литву і забрав Вильно, полк. Косцялковскі й інші. Це імена добре знані з історії новітньої Польщі. Земельна реформа обійме коло 300 панських маєтків.

ПРОПАГАНДА ЗА ЗАМИРЕННЯ.

ЛОНДОН. — Завважують скріплення пропаганди за закінчення війни. Вона особливо поширена між робітництвом що зорганізоване в кооперативах. Кажуть, що у цій війні британійська пропаганда цілком не дописує, а німецька поширюється. Головно звертають увагу на кампанію д-ра Ґебельса, що у своїх промовах бє капіталізм. Це передається англійською мовою у спосіб, який зрозумілий англійським масам.

ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЗАМИРЕННЯ.

МАДРИД. — Еспанська преса занята тепер святкуванням першої річниці перемоги ґен. Франка, але присвячує трохи місця і війні. Назагал ставиться вона неприхильно до міністерських перемін у Франції, вважаючи, що це є початок нового „людового фронту". А обговорюючи поїздку американського підсекретаря стейту Велеса і спроби през. Рузвелта до світового замирення, каже, що Злучені Держави попирають „плютократичні демократії".

СОВЄТИ БЕРУТЬ НАФТУ З АМЕРИКИ.

ТОКІЮ. — Від вересня минулого року виладували совєтські й американські кораблі у Владивостоці 2,140,000 бочок американської нафти, призначеної для Совєтів.

КОНЧЕ ВІДТЯТИ ВІД ЗАЛІЗА.

ЛОНДОН. — Аліянти рішені вислати більшу скількість субмарин і інших кораблів, щоб замкнути на північ два заливи, Скаґерак і Катеґат, і тим унеможливити німцям перевозити залізо зо Швеції. Це вже почалось. А пізнати це по тім, що впродовж тижня Норвегія тричі протестувала в британійськім міністерстві заграничних справ за нарушення її невтральности з боку англійських воєнних кораблів, що придержують кораблі, німецькі й інші, на водах Норвегії.

НОВІ ТОРПЕДИ.

ЛОНДОН. — Завважили, що німці вживають новий рід торпеди, яка, якщо не вдарить у намічений предмет, стає міною, що має велике значіння при бомбардуванні кораблів на морі, чи в заливах.

ПРОПАВ ІЩЕ ОДИН ГЕНЕРАЛ.

СТОКГОЛЬМ. — Є дані заключати, що Совєти вже скінчили з ген. Григором М. Стерном, верховним командиром червоної армії, що стояла на фронті в боротьбі з Фінляндією. Ні не є він між тими, яких тепер „відзначено за хоробрість", ні не знати, де він дівся. А це значить, що „попав у неласку". Йому тепер закидають, що це через нього Совєти понесли в Фінляндії поразку, зокрема втратили цілу 44 дивізію.

ЗНАЄ ТІЛЬКИ СЕБЕ.

ІСТАНБУЛ. — Так тепер пишуть турецькі ґазети про Німеччину. Кажуть, що Німеччина хоче землі й земних багатств, а не питає, що хтось інший є їх власником. Хто противиться такому поступованню, проти цього Німеччина витягає зараз шаблю.

І В ШВЕЦІЇ ЗАЧИНАЄ БУТИ КРУТО.

СТОКГОЛЬМ. — Зачинають обмежувати в Швеції споживання кави і чаю.

ПЕРЕСТАЛИ АТАКУВАТИ СОВЄТИ.

РИМ. — Від часу закінчення фінсько-совєтської війни італійські часописи цілковито замовкли з виступами проти Совєтів. Значить, що таки є певне зближення між Німеччиною, Італією і Совєтами. Тільки інтереси їх розбіжні. Німеччина хоче контролювати Балкан, а Італія з тим не годиться, бо вважає Балкан сферою своїх впливів. Совєти не погоджуються ні з одним ні з другим.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати свое оголошення.

За оголошення редакція не відповідае.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ВИГЛЯДИ КІНЦЯ

З ріжних сторін накопичаються вістки, що кидають дуже різке світло на близьку можливість закінчення великої війни в Европі. Замітно при тому, що в питанні, хто виграе цю війну, велике число цих вісток показуе в одному напрямку. Вистарчить подати принаймні кілька з них.

Американські військові аташе зібрали у Вашингтоні рапорти про „блискавичну війну" Німеччини в Польщі. Показалося, що всі ці рапорти з одного боку підчеркують нездарність польського режіму, якщо не щось гірше, а з другого боку рівночасно підчеркують, що німецька армія це знаменита бойова машина.

Були ґазетні донесення, що американський департамент війни дістав рапорти про слабість аліянтів у повітрі. Мовляв, аліянти мають яку-таку силу лише в оборонні летництві, але не в зачіпнім. Вони стараються тепер чимскоріше розбудувати силу й у зачіпнім летництві, але щоб дорівняти Німеччині, вони при теперішнім стані розбудови зможуть це осягнути щойно на весні 1941. року, при чому тут уже береться під увагу доставу літаків з Америки, про котру стільки пишеться останніми часами.

У японськім парляменті розвелася широка й розмірно досить відкрита дискусія про політику Японії в Европі, головно в відношенні до воюючих там держав. І зо слів послів та зо слів урядників виходило, що японці вже нині вважають, що европейська війна покінчиться перемогою Німеччини.

За промовою Кромвела, американського посла в Канаді, котра викликала стільки галасу в американській політиці та навіть удостоїлася публичного осуду з боку секретаря стейту, е теж основне почування, що европейська війна може легко скінчитися прогрою Анґлії.

Цих показників здаеться вистарчае, щоб набрати переконання, що в світі виробляеться переконання про велику можливість німецької перемоги. З того, що подані донесення походять з ріжних країв, можна вносити, що таке переконання виробляеться по всьому світі. Здаеться й з того боку треба брати стрічу Мусолінія з Гітлером.

Коли цю війну порівняти під цим оглядом з першою світовою війною, то прийдеться нам пригадати, що довгі роки тої війни справа виглядала рішучо на вигру Німеччини та щойно із вступленням у війну Америки вона почала виглядати інакше. Хоч перша велика світова війна в багатьох оглядах інакша від теперішньої, всетаки не можна вважати неможливим, що й у цій війні може повторитися таке, що війну програе та сторона, що виграла малощо не всі битви.

ВІЙНА ПРОТИ НІМЦІВ,

А НЕ ТІЛЬКИ ПРОТИ ГІТЛЕРА І НАЦІСТІВ,

КАЖЕ БРИТІЙСЬКИЙ АДМІРАЛ.

У попередній світовій війні тодішні аліянти часто зазначували через своїх політиків і державних мужів, що вони не ведуть війни з німецьким народом, лише з його провідниками: кайзером, військовою клікою, а головно з пруськими юнкрами. Якщо той пруський дух, казали вони, впаде, а верх візьме німецька демократія, то аліянти готові негайно годитися з німцями. Та тодішня Німеччина не була такою реакційною, як її представляла аліянтська пропаґанда. Був там тоді парлямент з нетикальними послами, без розпорядку суду не вільно було нікого вязнити, була зглядна свобода преси, зібрань і віри, а робітництво було сильно зорґанізоване в могучі юнії, що могли бути прикладом для інших демократичних країв, а вже цілком певно для аліянтської царської Росії з „самодержавною конституцією", або для другої аліянтської держави, Японії, з напівконституційним режімом.

Німецький нарід, притиснений голодом і нуждою внаслідок бльокади і довготриваючої війни, вкінці послухав аліянтської оманної пропаґанди, скинув кайзера і юнкрів та проголосив соціялістичну републику з соціялістом Ебертом на чолі і піддався на ласку й неласку аліянтів, з вірою у проголошені Вилсоном 14 точок. Але гірко завівся, бо підступний французький „тигр" Клемансо, разом з іншими хитрими дипльоматами, заключили такий мир з „демократичним німецьким народом", що гіршого не можна було заключити і зо зненавидженим кайзером та пруськими юнкрами. Чисто німецькі землі відірвано від німецького пня, забрано Німеччині всі заморські кольонії і позбавлено її довозу сирівців, потрібних для її промислу. А щодо контрибуції военної, то її німці не були би сплатили і за 100 років, як булиб опісля не відмовились її сплачувати.

Ось таким чином, як проклуття злого вчинку, прийшов у Німеччині до влади Гітлер і націзм. А в дальшій консеквенції прийшла й друга европейська війна.

Та, як бачимо, аліянтська пропаґанда знову зачала голосити те, що давно голосила, а саме, що війна ведеться не проти цілого німецького народу, а тільки проти Гітлера й націзму. Але нещастя хотіло, що тій старій пропаґанді в новій формі положив кінець не хто інший, а британський адмірал сер **Говард Келі**, щирий, як видко, чоловік, бо не хитрун-дипльомат і не політик, але вояк. Промовляючи при кінці лютого в місті Едмонтоні, в Алберті, сер Говард заявив виразно й отверто, що теперішня війна ведеться не лише проти Гітлера і націстів, як твердила досі аліянтська пропаґанда, але проти цілого ніецького народу. Цю заяву зробив адмірал Келі в формі остороги, щоб люди **невірно** не думали, що в теперішній війні йде аліянтам лиш про націзм і Гітлера. Свою промову виголосив згаданий адмірал у салі першорядного готелю й перед дібраною публикою, перед т. зв. „биґ шатс", до яких зачислити треба заступника ґубернатора провінції Бовена, ґенерала і сенатора Ґрізба, найвищого сюддю Гарві та численних інших військових полковників, командантів, послів, адвокатів і всю найвищу сметанку столичного, міста провінції.

Адмірал Келі остерігав приявних, щоб не надіялися на те, що в Німеччині вибухне револуція і що через неї прийде до заключення миру. Німецька нація е тепер зеднана, за словами адмірала, як ніколи передтим, і тому аліянти мусять розгромити цілий обеднаний німецький нарід, щоб запевнити в Европі тривалий мир.

Адмірал хвалив теж теперішній спосіб ведення війни аліянтами. Він підкреслював у своїм докладі, що аліянтська фльота виконуе знамениту роботу, контролюючи всяку контрабанду, й виловлюючи німецькі підводні лодки та численні пароходи.

Від совєтської Росії, казав він, Німеччина не може одержати ані потрібних їй середників поживи, товарів та военних матеріялів, а головно нафти. Також посилки нафти з Румунії ще більше змаліють, коли отвориться плавба по Дунаю.

Щодо втрат Британії від німецьких субмарин, то вони в дійсності не е такі великі, щоб далися дуже відчути як Британії, так і Франції. Британська морська потуга е не до переможення, говорив адмірал. Аліянти плянують вибудувати фльоту в поемності 100,000 тон. Фльота аліянтів складаеться з 1,000 военних кораблів. Від початку війни вибудувано аліянтської фльоти в поемності 600,000 тон, а субмарини затопили 700,000 тон. Сподівання на бомбові атаки на Анґлію, а головно на Лондон, не справдилися. Бомбових атак на Анґлію не можна порівняти з японськими атаками в Китаю, або з такимиж атаками в еспанській громадянській війні, бо анґлійські фабрики муніції порозкидувані по цілім краю і їх не так легко знищити з літаків.

Німеччина, говорив Келі, не відважиться атакувати лінію Мажіно, але вдарить на Францію через Голяндію або Бельґію. Найправдоподібніше е, за словами адмірала Келі, що Німеччина вдарить через південньо-східню Европу.

У світовій війні було властивим моттом аліянтів: „Геть з німцями". І у теперішній е теж те саме мотто: Геть з німцями. Тільки тепер говорять про це вже цілком отверто.

„ПРОЛЄТАРІЯТ ДИКТУЄ В СОВЄТСЬКІЙ РОСІЇ, І ЩЕ ЯК!"

В червоній Москві існуе диктатура пролетаріяту. Все, що там робиться, виконуеться народом, і тільки народом. Нарід думае, нарід працюе й нарід виконуе... Одним словом, нарід там „бос".

Ось на таку тему пише відомий журналіст з „Ню Йорк Таймсу", Е. Л. Джеймс, таке:

„Подумаймо тепер, що то московський пролетаріят зробив для Фінляндії. Московський нарід не заатакував Фінляндії. Зрештою ніхто не атакував Фінляндію. Навпаки, премієр Молотов заявив 1-го грудня 1939 р., що це Фінляндія заатакувала московський пролетаріят. І щойно тоді, каже Молотов, червона армія одержала приказ здержати такий наступ. І так, червона армія на загальне домагання московського пролетаріяту заатакувала фінляндську армію. І уявіть собі! За ніч вискочив, неначе зпід землі, новий фінляндський „народній уряд" на чолі з Оттоном Куусіненом, родженим фіном, який одначе працював для Москви впродовж останніх 23 років. Московське радіо заявило, що цю новинку в Москві схоплено з радія в ...Теріокі. Правда, в Теріокі не було ніколи надавчої радіової стації, але яка ріжниця?

„Дальше, Москва під диктатурою всеросійського пролетаріяту від Мінська до Владивостока проголосила, що совєтський уряд вивнав „народній уряд" Фінляндії й від тоді фіни, що воювали в обороні власної вітчини, зробилися невільниками чужого капіталізму й що правдиві фіни будуть звільнені та підпорядковані пролетарському режімові, якого вони страшенно бажають. Розуміеться, фінський пролетаріят знав про це більше як і московський пролетаріят. „Червона Звізда", орґан червоної армії, написала, що фіни очікують, щоби привитати червону армію. І справді, вони її привитали, одначе дуже мало про це подано до відома московському пролетаріятові. Щоб спростувати факт вигнання СССР з Ліґи Націй, Молотов заперечив, неначеб то СССР був у війні з Фінляндією; Москва визнала тільки „народній уряд у Теріокі", й більше не буде нічого мати до діла з правильним урядом у Гельсінках.

„І так, Москва заключила довговічний договір, який передбачив можливості одержати для Росії все те, чого хоче московський пролетаріят.

„Одначе намагання московського пролетаріяту продовжилися до трьох місяців. Біля 200,000 членів московського пролетаріяту зложили свое життя для шляхотньої справи. Московський пролетаріят вдома не знав, зрештою, що він робив назовні. Фіни не хотіли бути послідовно визволеними, а ленінградські комунікати стало сповіщали, що на фронті нічого не діялося, а часописи не подавали майже нічого.

„Опсля, переважаючи числом, москалі прорвали фінляндські лінії. Комунікати тоді ставали все довшими й довшими. Й, о диво, вони почали вживати слова „ворог". Це було тим страшніше, що москалі мали йти увільнити фінів — приятелів. Тимчасом москалі завели таку страшну цензуру, що нічого не пускали з Москви про те, що діеться в Москві.

„Рано 7-го березня „Ню Йорк Таймс" приніс із Стокгольму вістку, що йдуть переговори між Фінляндією та СССР. „Дейлі Воркер" назвав це капіталістичною брехнею. Це було щось страшне для американського народу друкувати таку річ!

„Але ціле нещастя з „Дейлі Воркером" це те, що як у випадку союзу Гітлера зо Сталіном, так і тепер московський пролетаріят ані його „вандруючі товариші" тут не знали, що діеться в Москві. Минулого вівтірка „Дейлі Воркер" доніс про переговори, одначе додав, що „нема потвердження з Москви". Потім приніс вітку про заключення миру. Одначе досі „Дейлі Воркер" не перепросив „Ню Йорк Таймсу" за образу, називаючи ґазету брехункою.

„Мирові переговори дали прекрасні приміри психольоґії мас. Московський пролетаріят диктував мир без одної згадки в московській пресі — доказ ментальної телепатії без порівняння. Як московський пролетаріят перейшов з одного кінця — намагання звільнити фінських товаришів — до другого: заграбання чужої землі в стилі Петра Першого — це велика загадка!

„Дивно, що зробив московський пролетаріят з Куусіненом. Він мав договір з Москвою й тільки його уряд Москва визнавала. Але ніхто досі не чув, що з ним сталося. Хтось говорив навіть, що він розстріляний, бо Сталін, чи пак московський пролетаріят, думав, що він брехав, коли говорив, що фінські товариші впадуть перед самою червоною пропаґандою, а було доказано, що вони падуть тільки під кулями. Але це було заперечене. Але деж дівся Куусінен? Це вже другий раз, що московський пролетаріят намагається визволити Фінляндію та проливае свою кров, тепер і в 1918 р. Які невдячні фіни!

„Як змінним е московський пролетаріят, коли він диктуе... В неприсутності!..."

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(6)

Темна постать зникла в глибині двора, Чаплинський вернувся до світлиці. За хвилину ватага обірванців з міхами звалилася до середини.

— Що брати? — запитав командант обірванців.

— Усе, що бачите, тільки обережно, не поламайте.

Брязк зброї й металевого посуду насилу вантаженого в міхи, наповнив світлицю. Чаплинський увихався поміж грабіжниками, час-до-часу хиляючись і докидуючи до міхів в поспіху розгублене добро. За хвилину з пишноти сотникової світлиці залишилися тільки одні цвяхи у стінах та контерфект антената, повернений лицем до стіни. На столі, наче викид знасилуваної гостинности, стояв іще розтрухан недопитого меду. Чаплинський ухопив його в обі руки й душком висушивши до дна, кинув у міх. Спрага й совість пана підстарости не знали стриму.

— Ну, хіба вже все! — сказав і оглянувся задоволено довкола. Обірванці із грабіжницького загону, виходили з світлиці по одному, вгинаючись під повними міхами з посудою й снопами янчарок та мушкетів.

Нараз у сінях задудніли чиїсь дрібні кроки. Чаплинський та його ватага насторожилися. Дехто скинув міх і вихопив зза пояса кінджал. Чого доброго, все могло попсуватися. Один з обірванців прискочив до сінних дверей і, взявши мушкет за дуло, причаївся мов кіт. Чаплинський приляг до печі. Хвилина томливого очікування і двері отворилися з грюком. На порозі станув кільканацятилітній хлопчина й широкими, ні то здивованими ні то переляканими очима глянув по світлиці. Зробив іще крок і наче збирався крикнути, коли несподіваний удар прикладом мушкета в тімя, розтяг його як довгого на підлозі. Котрийсь з обірванців замахнувся над хлопчиною кінджалом, але Чаплисньский вискочив зза печі й підбив йому руку. Кінджал вилетів з руки й упав з бренькотом на стіл.

— На горло мое важиш? — крикнув Чаплинський.

Переляканий обірванець сховав ножа за пояс, завдав собі міх на плечі й потягся з іншими на двір.

На дворі вже світало надобре. Чаплинський зрозумів, що більше часу гаяти не можна. Вибіг на рундук і скочив з розмахом на коня. Ватага подалася за ним до брами.

II.

Мало було людей у Польщі, що малиб стільки довіря в короля й стільки ворогів серед шляхти, що канцлер коронний Юрій Осолінський. Тоді, як уся „добре урожена нація шляхецька" жила тільки думкою про наживу, він один бачив Польщу на вулькані й робив усе, що тільки міг, щоб не допустити до вибуху.

Приїхавши зо столиці в Україну, канцлер зробив це майже потайки. Байдужий до привитань і нещирих тостів шляхти, намагався Осолінський яко мога поглибше вникнути в душу тієї дивної країни, що з неї могло прийти щастя, а наближалася заглада для Речі Посполитої. З віконця своеї кароци бачив Осолінський землі, що могли оплівати медом і молоком, а опливали кровю й слізми. Очима уяви бачив вірлів, що летіли на схід, і круків, що тяглися за ними, вітрючи падлину.

Закватирувавшись у тихій келії київо-печерської Лаври, канцлер тільки вечорами приймав у ній гостей. По днях багато читав і писав, або, одягнувшись яко мога найскромніше, втискався поміж прочан, що всіми шляхами напливали сюди з цілої України, з обох боків Дніпра.

Ходив, дивився й наслухував. Та було чого й послухати!

— Та хібаж тому вже бути довіку — говорив один прочанин — щоби пригорща панків та підпанків заярмила тисячі народу християнського?

— Перша-ліпша заволока з світа-за-світа — нарікав другий — коверзуе людьми, бидлом називае і як з бидлом поводиться!

— Був Хотин, був Смоленськ, але була й Тарасова ніч — відгрожувався третій.

— Є ще Бог на небі й не вмерла ще козацька мати! — затискав пястук четвертий.

— Бог нам допоможе.

— Бог високо, король далеко, а тут пани, ксьондзи та жидова пархата, мов сарана очі вижирае!

— Король, кажуть, сприяе нашому братові.

— Та який там чорт! Султан турецький, цар московський, ото — король. Подумав, звелів і зроблено.

— Та ти потихіше говорив би!

— Що мені там! Хай слухае, хто цікавий. Всеодно, вже гірше не буде!

Канцлер прищулював вуха й ховався в келію. Сидів довго, думав, щось писав, а потім велів когонебудь кликати на розмову. Тяжко йому було й лячно залишитися самому з своїми думами невеселими, з своїми сумнівами болючими.

З воеводою брацлавським, паном Кисілем Адамом, уже говорив і наговорився. Розумний, освічений, далекозорий, королеві й Речипосполитій відданий! Новоіменований митрополит, всесмиренніший Косів Сильвестер, переказав йому вже все, що мав сказати. Оба вони також щиро як і безрадно потакували всьому, що говорив канцлер. Не від них міг сподіватися Осолінський того, за чим приїхав з Варшави.

Та був один чоловік в цілій Україні, що на нього не вагалися поставити ні король ні канцлер. Чигиринський сотник, пан на Суботові й Новосільцях, від недавна писар Війська Його Королівської Милости запорозького, Зиновій Богдан, двох імен, Хмельницький, не від нині був тим битим козирем, що його викинули в своїй великій грі король і канцлер.

По батькові, рукодайному дворянинові Даниловичів, а потім чигиринському підстарості Михайлі, одідичив Богдан клейнод Габданків, велитенський ріст, сенаторське обличчя й розум та далекозорість, що перед ними і король і канцлер і небіжчик коронний гетьман ставали з повним респектом.

— Наче вирізаний з Плютарха! — говорив бувало король.

— Великі речі через того чоловіка мусять статися — ні то з подивом ні то з острахом повторяв бувало старий Конецпольський.

— На чотири ноги кований! — потакував з признанням Осолінський.

Та не тільки батько-шляхтич, риґорист і господар розсудливий до кунктаторства, а коли треба сміливий і очайдушний до самозабуття, надідив його всім, що було в ньому найкращого. По матері-козачці одідичив пан чигиринський сотник палку, бурхливу вдачу та безмежну любов волі й особистої незалежности.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ТРИ ФРОНТИ.

„Ню Йорк Таймс" поділив свій недільний огляд воєнних подій з цілого тижня на три „фронти": військовий, політичний і дипльоматичний.

Чи політичний так можна дуже відділити від дипльоматичного, важко сказати.

Одначе в часі війни часто важко відділити навіть військовий фронт від політичного.

ВИМОГИ ДИПЛЬОМАТІЇ.

Виступ американського посла до Канади, Кромвела, за аліянтів звернув увагу на деякі побічні справи. Наприклад, на факт, що Джеймс Г. Р. Кромвел до свого йменування на становище американського посла до Канади був звичайно звісний, як чоловік панни Доріс Дюк, „найбагатшої дівчини в світі".

Через те афера Кромвеля звернула увагу на звязок між становищем дипльомата й багатством. На цю саму справу не колись за німецького цісарства звернув увагу цісар Вільгельм Другий, коли він відмовився признати американським амбасадором у Німеччині одного номіната на тій основі, що він, мовляв, занадто вбогий.

На становище дипльоматів іменують звичайно багатих людей: товариські обовязки посла є такі високі, що лише людина, яка має високі особисті приходи поза урядом, може їх сповнити. Через те Америка йменувала своїми дипльоматами міліонерів: Булита (в Парижі), Кенедія в Льондоні, Кюдегія в Бельгії, Бидела в Польщі.

І БЕЗ ДИПЛЬОМАТІЇ.

Що дипльоматія не одинока ділянка, котра вимагає великих грошевих видатків, показують нарікання, що Федеральне Бюро Розсліду інколи наймало аж 36 осіб для ведення публіцистичної праці для Бюра.

Суть нарікань у тому, що нібито ці люди робили розголос Бюру, замість відкривати злочини.

Чи робота цих публіцистів справді має яке оправдання, важко ще сказати. Одначе факт є фактом, що Бюро при їх помочи переконало американську публику про потребу бюра й видатків на нього.

ЯК ДИПЛЬОМАТІЯ ПЕРЕМАГАЄ.

Американець Томас Бейлі пише в своїй історії американської дипльоматії про боротьбу англійської й німецької дипльоматії в Америці в перший світовий війні.

Що така війна в Америці була, звісно всякому, хто тут у тім часі жив. Одначе люди про неї нині вже не багато памятають. Навіть автор історії американської дипльоматії, як на це звернули увагу критики, не говорить багато про те, як британська пропаганда перемогла німецьку.

На виправдання цього пропуску в історії американської дипльоматії підносять деякі критики, що британська пропаганда в Америці перемогла німецьку просто тому, що американці хотіли слухати британської пропаганди, а не хотіли слухати німецької.

Дуже можливо, що таке саме повториться в цій війні. Хто знає, чи Кромвел саме не промовляв до того наставлення американців не слухати обох сторін, а слухати лиш одну, приємну їм сторону.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГАРТФОРД, КОНН.

Свято Шевченка.

День 10-го березня 1940 р. буде добре записаний в історії української молоді в стейті Конетикот, як день великого діла. Того дня заходом Української Молодечої Стейтової Організації відбувся величавий концерт в честь роковин Тараса Шевченка. Близько півтори тисячі приявних виповнили чудову салю Гартфорд Гай Скул.

Концерт розпочався точно в годині пів до четвертої пополудні. Голова У. М. С. О., п. Іван Селеман, привитав зібраних в імені цеї організації, а п. О. Мерещак зложив привіт від Української Стейтової Організації. П. Е. Боклей, представник посадника, зложив привіт в імені міста Гартфорду. З черги хор укр. кат. громади з Гартфорду, під управою проф. В. Романишина, відспівав низку пісень. Панна Марійка Зень з Ню Бритен дуже гарно віддеклямувала поему Тараса Шевченка „І виріс я на чужині". Потім був гарно виконаний дует панни Е. Гвоздевич і п. В. Коротаєва з Ансонії. Опісля адв. М. Пізнак з Ню Йорку виголосив святочну промову англійською мовою. В своїй промові бесідник між іншим сказав: „Сьогоднішній концерт, який являється першим цього роду, мусить бути приміром для всеї української молоді в Америці. Час прийшов, у якому наша молодь повинна заняти перворядне місце в суспільному житті. Скрізь і всюди про нас ріжні люди для ріжних цілей ширять фальшиві інформації. Тому молодь мусить заняти сильну позицію та повчати чужинців, хто ми є та чого хочемо. Найкращим джерелом для молоді — це твори Шевченка. Лише молодь, яка є вихована на цих творах, являється запорукою кращого завтра".

Наступною точкою програми був виступ нюбританського хору, укр. прав. громади, під управою проф. С. Ціміхуда. З черги сенатор Злучених Держав Америки, Франц Т. Мальоні, виголосив головну промову. „Перебуваючи тепер з вами", сенатор Мальоні говорив, „мені здається, що я є неначе в Україні. Ці національні строї, цей святочний настрій, цей дух завзяття на ваших обличчях, скріплює лише мою віру у вільну, незалежну Україну. Я твердо вірю, продовжував сенатор Мальоні, що Всевишній Бог наділить незабаром український нарід щастям та волею. Жорстокий тиран украв землю ваших батьків, але не на довго. Він мусить її віддати. Нація, яка має в себе таких великих людей, як Шевченко, мусить бути вільною. Тарас Шевченко й американець Томас Джеферсон, це два великі мужі, які знали значіння волі для їх народу. Духовний спадок по Шевченку — це спадок не лише для українців, але цілого світу. Ми, американці, відчуваємо його. Шевченко, в якому так сильно відбивається дух преславних козаків, зумів у своєму короткому житті вказати шлях народові до кращого завтра. Тому, коли українська нація, обєднавшися, піде за його вказівками, то в дуже короткому часі з руїн та терпінь воскресне воля для того шляхотного козацького народу. І я молю Бога й маю надію, що ідеали Вашингтона й ідеали Шевченка незадовго здійсняться та перед нами засіє прапор вільної самостійної України". Після промови сенатора Мальонія наступила десять-хвилева перерва.

Другу частину програми розпочато мельодеклямацією „Тополя" в мистецькім виконанні панни Марійки Бурбели, при піяновому акомпаніяменті панни Галі Березької з Ню Гейвен. Співредактор „Свободи", п. Евген Ляхович, виголосив святочну промову українською мовою, в якій зясував значіння творів Шевченка для українського відродження. Бесідник накликав усіх, щоб глибше студіювали твори Шевченка, бо в них є не лише мистецька краса, але глибока наука. Багато разів трапляється таке, що деякі наші люди деклямують слова Шевченка, а інакше в житті поступають. Шевченкова наука мусить стати для нас дороговказом у нашім щоденнім житті, в боротьбі за волю, а не лише служити для сцени, для окраси в часі свят.

Після того український гр.-кат. хор з Ансонії, під управою проф. Романа Гвоздевича, відспівав сім пісень. Панна Г. Березька відіграла на піяні вязанку українських пісень. Останньою точкою програми був живий образ „Україна", з рецитацією Шевченкового „Послання" п. Іваном Білинським. Свято закінчено відспіванням національного гимну: „Ще не вмерла Україна" і „Май Контрі".

Назагал програма концерту випала пречудово. Взірцевий порядок та темпо програми робили миле враження. Найсильнішим хором був хор з Ансонії, під управою проф. Р. Гвоздевича. Найкраще виконаною хоровою піснею була пісня „Образ рожі", у виконанні нюбританського хору при співучасті солістки, пані Й. Керелейзи. Хор з Гартфорду вивязався також як слід зо свого завдання. Панна М. Бурбела в своїй мельодеклямації „Тополя" виказала сильну інтерпретацію Шевченкових творів та знамениту техніку свого ніжного голосу. Панна М. Зень знову довела, що тут роджена молодь може знаменито володіти українською мовою. Панна Г. Березька влучно відчула душу української пісні. Живий образ, композиції п. Івана Білинського, зробив дуже сильне враження на приявних. Щоб як слід говорити про бесідників, треба би писати цілу сторінку. Сенатор Мальоні показався справжнім знавцем Шевченка. Його інтерпретація Шевченкових творів англійською мовою була нагороджена рясними оплесками. Адв. М. Пізнак зумів заохотити своїми словами серця молоді та оставити на ній незабутнє враження.

Підготова свята спочивала в руках комітету, зложеного з пп.: Івана Селемана, Івана Білинського, Василя Рибака, Анни Солецької і Катерини Саґан.

Численно зібрана публика з майже всіх стейтів Нової Англії як слід дописала своєю приявністю.

М-шович.

ВІД ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ДО ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНИЦЬ У. Н. СОЮЗУ!

У. Н. Союз одержав від Переписного Бюра у Вашингтоні листа, в якому є подані докладні інформації в справі перепису населення, що має відбутися уже в короткому часі. Ці інформації є важні для всіх, а тому прохаємо кожного члена й членицю не тільки перечитати їх уважно, але також передати їх зміст і своїм знайомим та приятелям. Цей лист, який поміщуємо в цілості, ввучить так:

ЧУЖОРОДЦІ І ПЕРЕПИС 1940 РОКУ.

Людям чужинецького роду, що проживають у Злучених Державах, ставитимуть тільки одно більше питання підчас перепису населення у квітні, ніж питатимуть туґ роджених американців. Це дотичить громадян, а саме, чи людина чужинецького роду натуралізувалась, вибрала перші папери, або остається чужинцем. Таке питання ставитимуть теж американцям, родженим поза границями Злучених Держав. Питання про державну приналежність ставлять населенню підчас кожного перепису від 1890 року.

Переписне бюро не інтересується поодинокими людьми як одиницями. Воно збирає докупи факти від міліонів людей, а друкує їх тільки в загальних числах як статистичні інформації. За законом, про перепис населення кожних десять літ кожна особа обовязана подавати правдиві відповіді. Якби хто з тих, котрі переводять перепис чи працюють для тої справи, виявив факти про будького, може бути арештований і засуджений на тюремну кару або гривну. Нікому не вільно заглядати до рекордів перепису, крім заприсяжених робітників переписного бюра.

Переписне бюро не інтересується тим, як імігрант сюди приїхав. Це не є завданням бюра. Воно тільки списує число американських громадян чужинецького роду, скільки мають перші папери, а скільки остаються чужинцями. Перепис населення з 1930 року виказує, що тоді було 7,919,536 натуралізованих громадян, 1,266,419 з першими паперами, а 4,518,341 чужинців.

Багато людей чужинецького роду мабуть змішаються на питанні про місце народження. Щоб таким людям зробити полекшу, бюро вибрало давнішу дату, коли ще люди знали про границі краю, в котрім народились. Такою датою є день 1. січня 1937 року. Одначе хто не може назвати краю свого народження, той може подати округу чи провінцію, як наприклад: Богемія, Поморя, Галичина, Тироль, Альзація, Басарабія, Кантон, Хорватія, тощо, або міста, як Прага, Львів, Данціґ, Відень, Гонг-Конг, Тієнсин, Братислава, Лодзь.

В додатку до питання про приналежність і місце народження треба подати свій вік, пол, расу, стан, рід праці та підприємства. Інші питання відносяться до заробітків, безробіття, вишколення та місця замешкання за останніх пять років.

Кожна двацята особа обовязана відповісти на 16 додаткових питань. В тих питаннях треба сказати про місце народження батька і матері. Відповідаючи на ці два питання, треба поступати за приписами як угорі подано, а саме вимінити назву краю чи місця, як було 1. січня 1937 року. Коли одначе це тяжка справа, то подати назву округи, околиці, провінції або великого міста, де батько і мати народились.

Інше додаткове питання, на котре мабуть буде тяжко відповісти, є про те, „якої мови вживали у вашім домі за часів вашого дитинства". Коли вживалось більш як одної мови, то подати ту, котра була вживана найбільше.

Це буде шіснацятий десятьрічний перепис. Перший перепис зладжено 1790 року. В додатку до спису населення, як збірки інформацій про 132 міліонів людей, будуть списані інформації про 32 міліони домів, три міліони підприємств, двста тисяч фабрик, сім міліонів фарм, чотириста тисяч шахт нафтової ропи, чотирнацять тисяч копалень вугілля і металю та каміноломів.

Для зібрання спису населення та інформацій переписне бюро найме до тої праці 120,000 людей.

Ліпше не треба.

— Чому ви не пішлете свого сина до школи гикавих?

— А нащо? Він дуже добре гикається!

ПОВІНЬ У ПЕНСИЛВЕНІЇ.
Від весняних розтопів піднеслися води ріки в Паркері, Па., й загрозили багатьом домам так, що треба мешканців вивозити з домів човнами.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ВОТЕРВЛИТ, Н. Й.

На визвольну акцію.

В неділю, 11 лютого ц. р., відбулися збори Українсько-американського Громадянського Клюбу, на яких ухвалено виасигнувати $12 на визвольну акцію. Гроші переслано через Обеднання.

М. Завойський, секр.

—о—

БРУКЛИН, Н. Й.

З бенкету на добру ціль.

Дня 3 лютого ц. р. хор Української молоді влаштував у салі У. Н. Дому вечерок у честь свого диригента, п. Василя Савицького, з нагоди 20-літньої річниці його праці в Бруклині на церковнім і громадськім полі. На цей вечерок хор запросив усіх урядників місцевих національних товариств, братств, сестрицтв і клюбів, а також визначних гостей, таких як д-р О. Кошиць, співак П. Ординський і дяковчителів, товаришів праці п. Савицького.

В годині 8 вечором всі засіли до гарно прибраних столів. У той час секретар хору, молодий Василь Тараска й адв. Іван Робертс впровадили до салі п. Савицького і його дружину. Гості привитали їх грімкими оплесками, а місцевий парох, о. совітник А. Лотович, повитав п. Савицького і його дружину словами та підніс його заслуги в бруклинській громаді за час його 20-літньої праці.

Коли всі засіли до вечері, о. Лотович попросив гром. Г. Бардака на тостмайстра, який, виголосивши сам вступне слово, почав просити до голосу ріжних приявних бесідників. Голос забрав д-р Кошиць і красномовно розказав, які то труднощі мусить зазнавати громадський діяч покрою п. Савицького, щоб виконувати як слід свою роботу, зокрема, щоби приєднати біля себе роджену тут молодь. Бесідника нагороджено рясними оплесками.

Дальшими бесідниками були проф. Т. Каськів з Нюарку і проф. М. Фатюк з Йонкерс. З місцевих промовляли: пані А. Бодак від Союзу Українок, Ю. Павчак від тов. ім. Богдана Хмельницького, Юлія Малик від тов. Запорозька Січ і Укр. Нац. Дому; Григорій Бардак говорив від братства св. Димитрія, відділу Гровидіння, а від молодечого хору говорив адвокат Іван Робертс.

Накінець тостмайстер попросив до слова п. Савицького, котрий щиро подякував приявним, зокрема свому хорові, за таку милу несподіванку, про яку він дійсно нічого наперед не знав. Опісля попрошено ще до слова співака-артиста П. Ординського, який теж розказував про працю наших провідників хорів, та відспівав у честь ювилята „Многая літа”.

Тостмайстер заявив, що такої гарної хвилини не слід пропускати, щоб не згадати про рідній край і його змагання до волі. Вслід за тим приявні зложили на акцію визволення України свої жертви. По $1 жертвували: В. Савицький, д-р О. Кошиць, Т. Каськів, С. Глушко, В. Палащук, І. Стахів, Л. Кісь; по 50 ц.: І. Робертс, В. Костів; решта дрібними. Разом $11, які вислано на призначену ціль через Обеднання. Збіркою занявся П. Малицький. Іще раз забрав слово о. совітник Лотович та подякував від хору молоді всім учасникам, зокрема д-р Кошицеві і п. Ординському, всім приявним дяковчителям, представникам товариств та самому тостмайстрові за труд і приявність.

Присутній.

—о—

БОСТОН, МАСС.

З ювилею на народню ціль.

Хоч тепер майже вся українська територія знайшлась під одним жорстоким наїзником — Москвою, яка порозвязувала навіть ті українські інституції, що існували за польської влади, то наша громада далі працює для визволення української справи і далі збирає фонди, хоч може тепер важко їх вислати поміж тим інституціям.

Дня 25 лютого ц. р. громадяни Йосиф і Агафія Бербелицькі святкували свій 30-літний ювилей свого подружжя. З тої нагоди їхня сестра і швагер зробили їм несподіванку. Вони влаштували забаву, на яку запросили гостей, а коли всі були зібрані, впроваджено на салю ювилятів. Приємно здивованих ювилятів привитав у порозі гарними словами Н. Давискиба та підніс, що вони ніколи не забували про загально народні справи і все жертвували на ріжні народні цілі.

Підчас гостини і забави приявні не забули і про старий край. Гром. Давискиба знов забрав голос і пояснив українською та англійською мовою те положення, в якім знаходиться нині український нарід, і при тій нагоді просив приявних зложити щось на українських сиріт, що знаходяться в школі в Моджанах. Ці сироти, це діти українських героїв з Карпатської України. Нашим обовязком не допустити до того, щоб вони загинули, а треба заопікуватись ними як слід.

Приявні гості зложили від себе таку жертву на ґімназію в Моджанах: ювиляти Бербелицькі $5; по $1: Н. Давискиба, П. Бодкар, І. Купчик; С. Кучер, Софія Музика, С. Ярош, І. Берестецький; по 50 ц.: Н. Н., П. Мороз, Г. Зварич; по 25 ц.: К. Петрейко, Руперт, Кляйвуд. Разом $14.25. Ті гроші будуть вислані через Обеднання.

Н. Давискиба.

ЗАМАНЛИВА ВЯЗНИЦЯ

У швайцарському містечку Пфафікон є вязниця, котрої директор вивішує все на її даху білий прапорець, як лише у вязниці нема жильців, себто, як населення містечка поводиться законно. Від якогось часу цього прапорця не можна було вивісити й заряд міста взявся шукати причини. Показалося, що в місті все є кандидати на вязницю, від коли у вязниці почав варити їсти кухар з одного доброго ресторану. Міські дармоїди, переконавшися, що в вязниці добра їжа, стараються до неї дістатись.

ПЕРВІСНА ЛЮДИНА?

До Америки приїхав европейський борець Моріс Тилет, що його називають „ангелом” (мабуть іронічно). Вчені музею Філда в Шікагу оглядали його, бо дехто каже, що він скидається на давню людину, яка жила на землі 50,000 літ тому.

ЗАСТРІЛИВ СУПЕРНИКА, ДІВЧИНУ Й СЕБЕ

Трагедія сталася 18 грудня увечір в окрузі Стоні Крік школи, 12 миль на полудне від Кемсеку, Саск. Коли 22-літній Бил Савінков відводив пізно вночі 17-літню Марію Ґамйов додому зо шкорі, де відбувалися спортові наради згаданого вечора, хтось стрілив у них із засідки. Савінков згинув на місці, а простріленa дівчина ще вспіла дійти до дому своїх кузинів, Сісела та Майка Ґамйових. Другого ранку вона вмерла в шпиталі.

Прострілена смертельно дівчина сказала, що Савінкова убих і її прострілив 22-літній Василь Резанцов. Виявилося, що попередньо Марія ласкаво ставилася до Резанцова. Опісля ласку свою показувала Савінкову. Через це прийшло до трагедії.

Почалися пошукування поліції за Резанцовом і два дні пізніше, 20 грудня, знайдено коло пів милі від місця трагедії і тіло самого Резанцова. У громадці людей, що підчас пошукування натрапили на тіло хлопця, був і батько Резанцова.

ОСТЕРІГАЄ КАНАДУ ПЕРЕД МОЖЛИВИМИ НЕЩАСТЯМИ

Саскачеванський премієр В. Й. Петерсон промовляв 24 січня на річних зборах торговельної ради в Брендоні, Ман. Там він остеріг канадійські політичні й господарські правлячі кола, щоб вони добре гляділи за тим, щоб Канада вела свої теперішні воєнні змагання на твердих економічних підставах і була заздалегідь приготована змінімалізувати економічні й рільничі потрясення, які охоплять наш край з приходом миру.

ЛІК ПРОТИ МОТОРОВОГО ЧАДУ

У старому краю багато родин зачаджуються вночі на смерть, коли заткана була кагла на ніч. Отруйний чад у хаті витворюється тоді, коли в печі лишаться ще жаріючі вуглики з грабини, дубини, або якого іншого твердого дерева, і коли припиниться доплив свіжого повітря до хати. Навіть коли ще жаріють вуглики, то кисень з того повітря, що в хаті, спалюється, і вкінці його стане так мало, що замісць звичайного горіння вуглики витворюють отруйний чад, від якого можна зачадіти і на смерть. Таке саме стається, коли замало повітря доходить до мотора в руху. Витворюється отруйний чад. Проти такого затроєння вживають тепер лікарі успішно звичайну метилінову синьку, якої донедавна вживали тільки до закрашування бактерій під мікроскоп.

ЗАГАДКОВА СМЕРТЬ УРОЖЕНКИ ХАРКОВА

З вікна на 15. поверсі в готелі Ритенгавз Плаза в Філядельфії випала пані Анна Срединська Дош-Флеро, жінка заграничного кореспондента нюйорських ґазет. Вона померла по дорозі до шпиталю, де її смерть записано як спричинену випадковим упадком. Поліція догадується, що мається тут до діла з самогубством.

Покійна походила з визначної родини в Харкові, в Україні. Вона жила в Парижі, Ню Йорку й Портленді, в стейті Орегон. Вона вийшла до вікна підчас вечері, в приявності багатьох людей, нарікаючи на біль голови, і впала на плоський дах поблизького дому.

КАНАДІЙСЬКИЙ БИЗНЕС НАБИРАЄ РОЗМАХУ

Монтреал Банк випустив сумаричне зіставлення, яке вказує на те, що початкові тижні в цьому році зазначилися знаменитим бизнесовим рухом. Індустріяльно рухливість набрала розмаху, а також устаткувалася домашня й експортна торговля.

На початку війни були деякі побоювання, що Канада може знайтися серед бизнесового застою. Одначе торговельна й індустріяльна рухливість, що з початком року набрала такого розмаху, недвозначно доказує, що ті побоювання не були обосновані.

ВІРНИЙ ЧИТАЧ

У місцевості Дізні, в стейті Оклагома, посковзнувся на греблі на ріці Ґренд робітник Роберт Ґрифит і упав по похилості 92 стопи. Робітничий інспектор знайшов його, як він, зовсім не ушкоджений, лежав на склепінні греблі, читаючи ґазету.

ІНДИК УБИВ ЧОЛОВІКА

У місцевості Ровзборґ, Орегон, індик убив 18 грудня чоловіка. 39-літній Форест Е. Емит хотів зарізати на мясо індика, та індик вдарив крилом по ножі і ніж упав у саме серце Емита. Емит умер кілька мінут по нещасливім випадку.

ПОСУДЖУЮТЬ ЖІНКУ ЗА ВБИВСТВО

Філядельфійська поліція подала імення жінки, котру вона посуджує за вбивство панни Винифреди Флепері в 1935 році. Вона подала, що називається Еф Геті Смит, має 59 літ життя й мала колись чайний ресторан на Ритенгавз Сквері. Її арештовано у Вашингтоні, де вона була управителькою ресторану.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В Ансонії, Кон., помер у неділю, 17. березня 1940., член Бр. ім. Антонія Бончевського, від. 10. У. Н. Союзу,

КАЛІСТЕР ШКУРАТ.

Покійний родився в селі Бортне, повіт Горлиці, Галичина, 1870. року. Приїхав до Америки в 1892. році. Вступив до У. Н. Союзу 1898. року. Був чесним членом відділу в Ансонії й чесним парохіянином.

Похорон відбувся 20. березня 1940. Похоронений на нашім цвинтарі ім. Петра й Павла в Дербі, Кон.

Нехай Йому буде земля пером! Вічная память!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

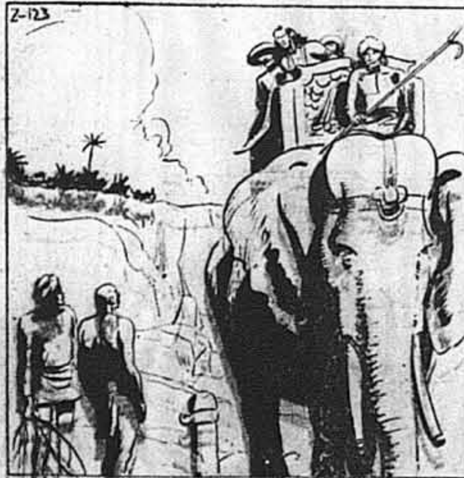
БЕРВІК, ПА. Квартальні збори Тов. ім. М. Грушевського, від. 164., відбудуться 31. березня, в годині 2. пополудні, в гали церковній. Проситься членів прийти і вирівняти свої залеглости. — Іван Роль, предс.; Мирон Дило, кас.; Петро Ґелетій, секр.

УРЯД ЗДЕРЖУЄ ВИВІЗ КАНАДІЙСЬКОЇ ПШЕНИЦІ ДО РОСІЇ

Недавно якісь збіжеві купці закупили в Канаді міліон бушлів пшениці для Росії. Вістка, що канадійська пшениця йде до Росії, а звідти може й до Німеччини, викликала гострі протести по всій Канаді. Домініяльний уряд видав декрет, що не вільно вивозити пшеницю з Канади до Німеччини, ані до інших країв, що сусідують з Німеччиною. По появі того розпорядження здержать вивіз тої пшениці, що була закуплена недавно для Росії, бо Росія сусідує тепер з Німеччиною.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

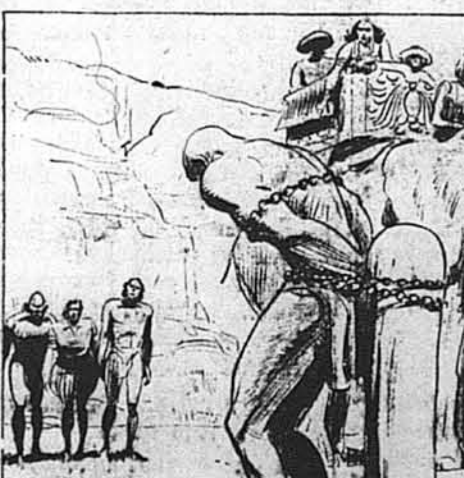
(123)

Шпигун Рунік видав Калюка як того, що накликав усіх вязнів до повстання, кажучи їм ждати на відповідний момент. Королева Аґті слушно догадувалася, що сам Калюк був би не впав на ту думку і був би не піднявся цього пляну. За ним усів бути хтось інший, а саме Тарзан. Але як про те довідатись?

Вона звеліла привести до себе Калюка і запитала його про те. Калюк просто відповів: „Я не знаю і не скажу”. „Здиблеться спосіб, щоб змусити тебе говорити”, відповіла королева і звеліла сторожам, щоб звязали Калюка і так довго його били, поки йому язик не розвяжеться. Почались тортури.

Але хоч як тяжко побивали сторожі Калюка, той мовчав і не вимовив ні слова. Він був близько смерти. Королева звеліла спинити тортури. Калюка привели до притомности і королева заговорила: „Це лише початок, Калюк. Говори, бо сконаєш навіки”. „Він готов виговоритися”, завважив Пері до Тарзана. „Тоді нам кінець”.

Тарзан не мав того побоювання. Він знав, що примітивні люди часто краще видержують у своїх постановах, ніж цивілізовані. Але йому зворушилася совість. Він не хотів, щоб той нещасний, напів дикий чоловік, умирав за плян, який започаткував Тарзан. Він закричав до Аґті: „Чому мене про те не питаєш?”